

De centrale examens Beeldende Vakken vmbo 2015: Anders

Het Thema

Anders, een thema waarmee je, zo op het eerste gezicht, alle kanten op kunt. Leuk! werd er geroepen bij de bekendmaking, maar konden docenten en leerlingen er mee uit de voeten? Hoe verliep de aanloop naar het examen, hoe is het Centraal Praktisch Eindexamen (CPE) ontvangen en hoe het Centraal Schriftelijk Eindexamen (CSE)? Zijn de eindwerkstukken anders dan anders?

Septembermededeling

Ten opzichte van het voorgaande jaar staan er in de Septembermededeling die het College voor Toetsing en Examens (CvTE) in september 2014 publiceerde geen opzienbarende zaken. En ook net als vorig jaar werden er geen nadere mededelingen over het thema uit de doeken gedaan. Wel werd er geschreven over het belang van de inhoud van het magazine dat net als het vorige jaar al in de maand december mocht worden uitgedeeld.

Ten opzichte van het CPE veranderde er wel iets: er verschenen niet meer vier boekjes (voor elk beeldend vak een eigen versie), maar één gezamenlijk exemplaar waar elke discipline mee uit de voeten kan.

De kick-off

Sinds jaar en dag vindt de kick-off plaats, georganiseerd door VONKC voor alle docenten van de examenklassen om hen op weg te helpen met het thema. Dit jaar een goed bezochte bijeenkomst waar naast tekst en uitleg, twee enthousiaste docenten voorbeelden toonden van 'good-practise' en de kunstenaar Marc Bijl zijn visie op *Anders* gaf. Dit alles was voor de aanwezigen zeer inspirerend en goed inzetbaar bij de voorbereiding.

Magazine, onmisbaar bij de voorbereiding

Ook dit jaar was het magazine ruim voor aanvang van het examen beschikbaar. De vervroegde verschijningsdatum biedt de docenten en de leerlingen voldoende tijd ter voorbereiding op het examen. Naast het bieden van bronnen ter inspiratie voor het CPE blijkt het magazine ook vooruit op het CSE. Docenten reageerden enthousiast tijdens de examenbespreking na afloop van het CSE. De spreadsheets over de kleistoelen van Maarten Baas en de streetart van de Spaanse kunstenaar Isaac Cordal waren aansprekende voorbeelden voor de leerlingen. Aan de hand van foto's en een korte tekst werd het werkproces van beide kunstenaars goed voor het voetlicht gebracht. De inleidende tekst op blz. 2 en 3, en het weblog <http://www.anders2015.blogspot.nl> waarop nog meer invalshoeken te vinden waren, bleken voor zowel leerling als docent zeer inspirerend.

Aantal kandidaten

Ruim 8900 kandidaten deden mee aan het examen. De toets en itemanalyse van het CSE is gemaakt op basis van de scores van 7580 personen. Voor de analyse van het CPE werden de resultaten van 7259 leerlingen doorgenomen. Het betrof hier zo'n 5100 kandidaten tekenen, 2000 kandidaten handenarbeid, 71 kandidaten audiovisuele vormgeving en 45 kandidaten textiele werkvormen.

Het CPE

Tijdens de examenbespreking in Utrecht, georganiseerd door VONKC, lieten docenten weten dat ze nog moeten wennen aan het tijdstip waarop de CPE opdracht bekend wordt. Sinds het vorige examen wordt dit immers niet meer bekend gemaakt via het magazine (dat al in december verschijnt), maar pas op de eerste zittingsdag. De opdracht: *Ontwerp en maak een werkstuk waarin je een verandering in betekenis of in functie van een object, situatie, plek of opvatting verbeeldt*, bleek wat aan de abstracte kant. Gelukkig bood het boekje de kandidaten houvast om tot prachtige resultaten te komen. Er werd niet alleen binnen de lijntjes gekleurd, veel kandidaten dachten 'out of the box'.

Het boekje, bestaand uit zes onderdelen waarmee 50 scorepunten te verdienen vielen, was voor het eerst voor alle vier de disciplines hetzelfde geformuleerd. De introductie ervan verliep geruisloos.

Het CSE

Opbouw

Het CSE BV vmbo is een 'papieren' examen en bestaat uit een opgavenboekje en een kleurenbijlage. Het opgavenboekje bestaat uit vier blokken waarbij elk blok een eigen afbeeldingenblad op A3 formaat heeft.

In het eerste blok, *Andere tijden*, werd 'streetart' uit de prehistorie vergeleken met een hedendaagse variant. Het tweede blok, *Ambachtelijk en anders*, liet de kandidaten o.a. de verschillen ontdekken tussen ambachtelijk vervaardigde en industrieel geproduceerde stoelen. In *Anders fotograferen* werden de zeer verschillende opvattingen over fotografie van twee bekende Nederlandse fotografen tegen het licht gehouden en in *Een ander jasje* stond de moderne, in het centrum van Enschede gebouwde *Stadshaard* centraal.

Betrouwbaarheid

Een belangrijk aspect van elke toets is de betrouwbaarheid. Dit is de mate waarin de scores consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar zijn. Binnen de toets-en-item-analyse wordt de betrouwbaarheid geschat door te onderzoeken in hoeverre de verschillende items in de toets allemaal hetzelfde meten. Dat wordt ook wel de interne consistentie genoemd. De betrouwbaarheid wordt geschat door de berekening van een betrouwbaarheidscoëfficiënt. Dat is altijd een getal dat ligt tussen 0 en 1. Hoe hoger dat getal, hoe betrouwbaarder de toets. De betrouwbaarheid bij dit CSE-1 ligt op 0.69, heel redelijk.

Standaarddeviatie

De standaarddeviatie is een spreidingsmaat. Daarmee wordt de spreiding van de scores rond de gemiddelde score aangegeven. Hoe lager de standaardafwijking, des te meer alle kandidaten rond hetzelfde cijfer zitten en des te slechter het examen discrimineert. Bij dit examen was de standaarddeviatie 7,2, een getal dat een zeer redelijke spreiding weergeeft.

De p-waarden

De gemiddelde p-waarde of het 'gemiddeld percentage goed' is een maat voor de moeilijkheidsgraad van de toets, opgave of blok van opgaven. Maximum: 1.00, minimum .00. De 'p-waarde' wordt berekend door de gemiddelde score te delen door de maximaal te behalen score. Een 'p-waarde' boven .85 wijst op een (makkelijk item; een 'p-waarde' beneden .30 wijst op een moeilijk item. De gemiddelde p'-waarde van het CSE-1 was .62. De p-waarden per blok en die van de verschillende vraagsoorten staan in de onderstaande kolom.

p-waarde per blok 2015:		p-waarde per 'vraagsoort' 2015:	
Andere tijden	.69	Inhoud	.63
Ambachtelijk en anders	.59	Voorstelling	.65
Anders fotograferen	.64	Vormgeving	.61
Een ander jasje	.58	Vormgeving én voorstelling	.59
		Functie	.58
		Proces	.68
		Kunst- cultuurhistorische context	.64
		p-waarde van de:	
		Meerkeuzevragen	.76, .93, .69
		Voorgestructureerde vraag	.66

De meerkeuzevraag

Ook in dit examen is er naar gestreefd om ten minste in elk blok één meerkeuze of voor-gestructureerde vraag te formuleren. De analyse laat zien dat drie van deze vier meerkeuzevragen prima scoorden, eentje bleek erg makkelijk met een p-waarde van .93.

afb 1

Andere tijden

Het examen begon met een blok om er 'in' te komen, wat gezien de scores gelukt lijkt te zijn. Een leuk blok ook, want Banksy (zie afb 1), de straatkunstenaar die zijn commentaar op de maatschappij op humoristische wijze verbeeldt, spreekt leerlingen aan. Vraag 1 en 4 zijn aan de makkelijke kant, met een p-waarde van .80. De vragen over vormgeving blijken moeilijker dan de voorstellingsvragen. Echte uitschieters kent dit blok niet.

afb 2

Ambachtelijk en anders

Dat het tweede blok vaak het lastigst is, bleek ook dit jaar weer. Het is een blok van uitersten in scores. De makkelijkste vraag van het examen, die slechts door 7% van de kandidaten fout werd

beantwoord, stond erin, maar ook de moeilijkste vragen met p'-waarden van 30 en 34. Dit waren vragen over het onhandige gebruik van de Zigzagstoel en een vormgevingsvraag over bovenstaande versie van dit icoon, bewerkt door Mart Stam. Kandidaten plaatsten te Cveel vraagtekens bij vraag 15, waardoor er na afname door het CvTE besloten is deze vraag 'cadeau te geven' en dus voor alle kandidaten goed te rekenen. Op het correctiemodel van vraag 20, dat incompleet bleek, is een aanvulling gedaan.

4

afb 3 en

Anders fotograferen

De twee zeer verschillende werkwijzen van de fotografen Scarlett Hooft Graafland (afbeelding 3) en Ruud van Empel (afbeelding 4) kwamen in het volgende blok aan bod. Scarlett Hooft Graafland bewerkt haar foto's niet waar Ruud van Empel dit juist wel doet. Het blok scoorde over het algemeen goed met een p-waarde van .64, alleen vraag 31 bleek wat lastiger met een .43. Voor deze vraag moesten de leerlingen argumenten aandragen voor het feit dat de schilderkunst als inspiratiebron dient voor van Empel en dat bleek voor veel kandidaten een brug te ver.

afb 5

Een ander jasje

In het laatste blok stond bovenstaande energiecentrale, *De Stadshaard* uit Enschede, centraal. De vragen erover werden door de leerlingen niet eenvoudig gevonden en hadden een p-waarde van .58. Weer scoorden de vormgevingsvragen lager met een p' waarde van .48 en van .45. Het moeilijkst was vraag 41 met een p'-waarde van .29. Men moest bij deze vraag uitleggen dat de locatie van de *Stadshaard* bijdraagt aan een duurzaam karakter. Een vraag over de inhoud op het einde van het examen was wat te veel.

Reacties van docenten

Op de jaarlijks door VONKC georganiseerde examenbespreking in Utrecht waren de docenten enthousiast over het thema. Wel werden er enkele kanttekeningen geplaatst bij het examen, zaken waarmee Cito rekening wil of gaat houden in de toekomst. Zo was er kritiek op de abstract geformuleerde opdracht van het CPE en het soms ingewikkelde taalgebruik. De korte vragenlijst, de QuickScan die door driekwart van de docenten was ingevuld liet over het hele examen een positief beeld zien.

Normering

Het CSE

Het CSE werd over het algemeen goed gemaakt. De gemiddelde score bedroeg 43,6 op een schaal van 70. Het gemiddelde cijfer was een 6,3. Het aantal kandidaten dat een onvoldoende haalde was 16,7%.

Het CPE

Het gemiddelde cijfer bij het CPE was een 6,5 en 15,9 % van de kandidaten behaalde een onvoldoende.

Vooruitblik 2016

Het thema voor 2016 is *In beweging!*. In de Septembermededelingen worden hierover geen inhoudelijke mededelingen gedaan. Net als de laatste twee jaar is het magazine daarvoor de aangewezen plek. Het blijft dus voor een goede voorbereiding van belang dit examendocument zorgvuldig door te (laten) nemen. Het magazine kan begin december 2015 aan de leerlingen worden verstrekt.

Annick van Beukering, toetsdeskundige Beeldende Vakken Cito